

GUIA PER A
FAMÍLIES

GUIA FAMILIAR PREVENTIVA SOBRE L'ÚS DEL JOC D'APOSTES I ELS VIDEOJOCs:

IDEEES I PROPOSTES

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 Agència
de Salut Pública

Aquesta guia forma part del programa Cara i Creu, programa escolar de prevenció dels danys associats al joc d'apostes.

Dipòsit legal

B 19297-2023

© 2023. Agència de Salut Pública de Barcelona.
Tots els drets reservats.

Aquesta publicació està sota una llicència Creative Commons Reconeixement – No Comercial – No Derivades (BY-NC-ND) creativecommons.org

Autoria

Olga Sancho,
Catrina Clotas
i Montse Bartroli
(Agència de Salut
Pública de Barcelona)

Disseny gràfic i il·lustració

fecunda.net
estudiomancha.com

Finançament

C S B Consorci Sanitari de Barcelona

Agraïments

La prova pilot d'aquesta guia es va dur a terme durant el curs 2021-22 als centres educatius següents: Institut La Guineueta i Institut Menéndez y Pelayo.

Cita recomanada

Sancho O, Clotas C, Bartroli M. Guia familiar preventiva sobre l'ús del joc d'apostes i els videojocs: idees i propostes. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2023

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ

ALS JOCS D'APOSTES

QUÈ SÓN ELS
JOCS D'APOSTES
O JOCS D'ATZAR? 4

ELS JOCS D'APOSTES
SÓN ADDICTIUS? 5
—
CONSEQÜÈNCIES
DEL JOC D'APOSTES

ELS JOCS D'APOSTES
I LA POBLACIÓ
ADOLESCENT I JOVE 6

PER QUÈ APOSTEN
LES PERSONES JOVES? 7

ENTORN QUE
PROPICIA EL JOC 8

EN QUÈ S'ASSEMBLEN
ELS JOCS D'APOSTES
I ELS VIDEOJOCS? 9

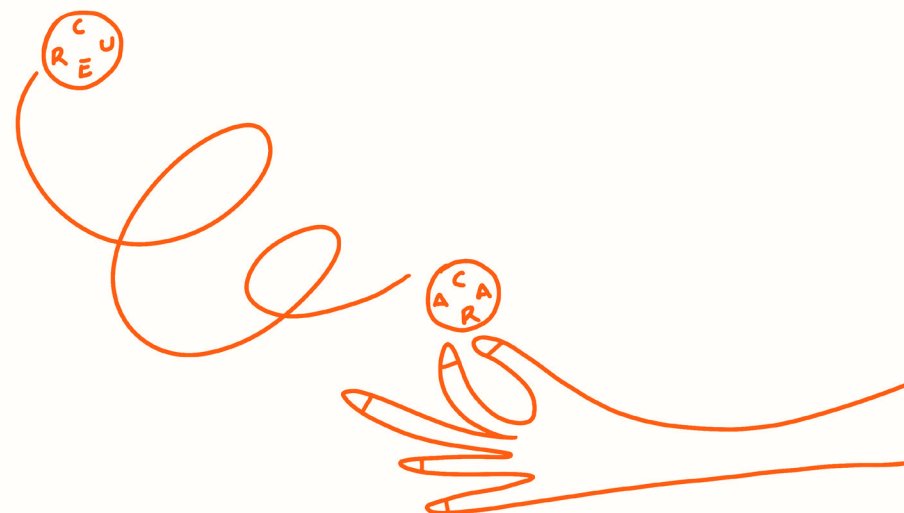
QUÈ HI PODEM FER

COM A FAMÍLIA?

PREVENCIÓ 10

DETECCIÓ 11

ON PUC DEMANAR
AJUDA? 12

ELS JOCS D'APOSTES O JOCS D'ATZAR

QUÈ SÓN

ELS JOCS D'APOSTES

O JOCS D'ATZAR?

Els jocs d'apostes o joc d'atzar són aquells en què es juguen diners (o altres béns) i en què el resultat depèn de l'atzar.

Una activitat es considera joc d'apostes o joc d'atzar quan té les característiques següents:

- S'arrisquen diners.
- Es basa en resultats futurs que depenen de l'atzar.
- Es poden guanyar premis (en diners o en espècies).

Hi ha molts jocs basats en l'aposta. En quasi tots aquests jocs es pot apostar presencialment i en línia (per internet).

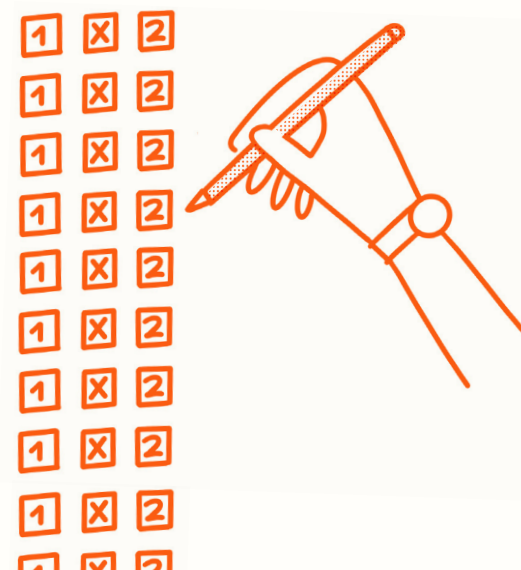
TIPUS DE JOC D'APOSTES:

- Apostes esportives
- Alguns videojocs
- Jocs de casino
- Esports electrònics o eSports
- Apostes de curses de cavalls
- Jocs de cartes
- Màquines escurabutxaques
- Travesses de futbol
- Bingo
- Loteries
- Jocs en sales de joc

Els jocs d'atzar en línia més freqüents entre persones adolescents i joves són les apostes esportives, sobretot entre el nois, seguides dels jocs de casino i les màquines escurabutxaques, que són l'elecció preferent entre les noies.

En la modalitat de joc presencial, els tipus de joc més freqüents són les loteries i travesses, seguides dels bingos, casinos i sales de joc. En aquesta modalitat presencial juguen sobretot els nois.

Algunes persones joves pensen que determinats jocs d'atzar són jocs d'habilitat, com ara les apostes esportives i el pòquer, però això no és cert. És important entendre que tots els jocs d'atzar depenen de l'atzar, independentment del grau d'habilitat.

ELS JOCS D'APOSTES

SÓN ADDICTIUS?

L'estructura o la manera en què estan dissenyats els jocs d'atzar fa que siguin addictius.

Algunes d'aquestes característiques són les següents:

- És molt fàcil accedir-hi
- N'hi ha molts i de molt diversos
- El premi s'obté a l'instant
- Jugar-hi és fàcil
- Cada jugada costa pocs diners
- Les jugades són molt ràpides
- Tens la sensació que controles el resultat del joc

Aquests trets es magnifiquen en el joc en línia i incrementen l'efecte addictiu d'aquesta modalitat de joc.

Aquestes característiques augmenten la probabilitat de jugar perquè fan que el joc sigui més accessible i atractiu. Com més es juga, més fàcil és escalar en el procés addictiu. La persona pot passar de fer un ús social o lúdic del joc a fer-ne un ús excessiu, problemàtic o patològic.

CONSEQÜÈNCIES

DEL JOC D'APOSTES

El joc d'apostes és una activitat de lleure legítima a molts països. No obstant això, hi ha persones que experimenten danys importants com a resultat dels jocs d'atzar.

Les conseqüències del joc d'apostes poden arribar a ser molt negatives. L'extrem més sever és el trastorn per joc d'apostes (o joc patològic). Ara bé, no cal arribar a tenir un trastorn per patir les conseqüències negatives del joc. D'altra banda, les persones jugadores no són les úniques que pateixen els danys relacionats amb el joc d'apostes.

Els danys associats als jocs d'apostes poden perjudicar tant les persones que juguen com les persones que les envolten. De fet, per a cada persona amb un problema de joc, n'hi ha entre vuit i deu més que es veuen directament afectades d'alguna manera.

Els jocs d'apostes poden tenir moltes conseqüències, tant per a la persona que juga com per a la seva família, per exemple:

- Mentides
- Canvis d'humor o irritabilitat
- Deteriorament de la dinàmica familiar i discussions
- Problemes amb les amistats
- Problemes a l'escola, mal comportament, falta d'assistència i baix rendiment escolar
- Problemes de salut mental i física, com ara ansietat o depressió
- Consum de substàncies (alcohol, cànnabis, tabac, etc.)
- Problemes econòmics i legals
- Soledat i aïllament

EL JOC D'APOSTES I LA POBLACIÓ ADOLESCENT I JOVE

Els jocs d'atzar no són legals per a menors de 18 anys. Tot i així, cada vegada més persones adolescents i joves juguen a jocs d'apostes tant de manera presencial com en línia. Les enquestes que s'han fet en l'àmbit nacional i en l'europeu mostren l'increment del joc d'apostes entre la població més jove.

El percentatge d'adolescents de Barcelona que han jugat a jocs d'apostes en línia alguna vegada l'últim any és del 7,3% (nois: 12,6%; noies: 2,7%) i de manera presencial és del 7,8% (nois: 12,1%; noies: 4,2%) (Enquesta Factors de Risc a l'Escola Secundària, 2021).

A l'adolescència és més fàcil desenvolupar un joc problemàtic o un trastorn per joc d'apostes que no pas quan s'és una persona adulta. A més, la població adolescent i jove pateix més conseqüències negatives i més greus relacionades amb el joc.

Aquesta vulnerabilitat en aquest període vital té a veure amb el fet que el cervell encara no ha acabat de madurar, especialment pel que fa a la capacitat de planificar i valorar les conseqüències. També és un moment en què la relació amb les amistats és molt important i el que aquestes opinin té molt pes.

JOC EN LÍNIA

7,3%

JOC PRESENCIAL

7,8%

PER QUÈ APOSTEN

LES PERSONES JOVES

MOTIVACIONS

El que ens empeny a jugar sol canviar amb el temps. Normalment, les persones que comencen a jugar ho fan de manera puntual i per divertir-se o passar-s'ho bé amb els amics i les amigues. Però, posteriorment, a mesura que el seu joc es fa més freqüent, les seves motivacions passen a ser econòmiques o juguen per sentir-se millor o per fugir dels problemes. Aquest tipus de motivacions estan més relacionades amb el joc problemàtic.

FAMÍLIA COM A MODEL

A diferència d'altres comportaments de risc en adolescents, sovint la família està involucrada en algun joc d'atzar informal amb els fills o les filles i aprova aquesta pràctica. El fet que la família jugui fa que les persones adolescents tinguin més probabilitats de patir un joc problemàtic.

RECONeixEMENT SOCIAL

La valoració positiva dels altres es pot aconseguir pel fet d'encertar, de demostrar coneixements o habilitats i de guanyar, i pel plaer de poder presumir de tot això. Aquesta valoració positiva dels altres pot fer que vegin la persona jugadora com a líder o que l'admirin, i és per això que molts cops es manté la conducta de joc.

PRESSIÓ DELS COMPANYS I LES COMPANYYES

Les persones joves són altament influenciables per persones que admiren o consideren exemples i per les amistats.

Els companys i les companyes que juguen a jocs d'apostes poden exercir pressió sobre les persones que no juguen perquè ho facin. Aquesta pressió es pot exercir també de manera indirecta quan la mateixa persona adolescent intenta imitar el comportament d'altres persones o perseguir els seus èxits, per rebre admiració i reconeixement, i perquè augmenti la seva autoestima.

**"A CASA
JUGUEN,
JO
TAMBÉ"**

**"ES
GUANYA
GAIREBÉ
SEMPRE.
PROVA-HO!"**

**"ETS
L'ÚNICA
PERSONA
QUE ENCARA
NO HO HA FET.
ÉS QUE NO T'HI
ATREVEIXES,
O QUÈ?"**

**"Vinga!
Amb la sort
que tens, segur
que et toca."**

ENTORN QUE

PROPICIA EL JOC

EL JOC
D'APOSTES
ÉS UN
NEGOCI

L'entorn també té un paper important en:

DISPONIBILITAT I ACCESSIBILITAT

Que els jocs estiguin molt disponibles i que sigui molt fàcil accedir-hi ha fet que cada cop hi juguin més persones adolescents i joves. L'increment de sales de joc i el joc en línia han facilitat el primer contacte de les persones joves amb els jocs d'apostes.

NORMALITZACIÓ I POCA CONSCIÈNCIA DELS RISCOS

Per a moltes persones joves el joc d'apostes es considera una activitat normal i atractiva, i no són conscients dels possibles riscos relacionats. És important treballar perquè aquesta activitat no es converteixi en una activitat d'oci entre la població adolescent i no es normalitzi, com passa amb la loteria o les travesses, que estan molt esteses i es perceben com una activitat lúdica exempta de risc.

POCA REGULACIÓ

Les polítiques que funcionen millor per regular els jocs d'apostes són les que se centren a determinar qui hi pot accedir, quan i on, quina publicitat se'n pot fer i en quins moments i quines característiques poden tenir els jocs. Que hi hagi poques mesures que regulin aquests temes i que protegeixin la persona ha permès que hagi crescut molt tant el nombre de jocs en línia que s'ofereixen com la publicitat que se'n fa.

INDÚSTRIA I PUBLICITAT

La indústria del joc d'apostes és un negoci i, com a tal, la seva finalitat és guanyar diners.

Perseguint aquest objectiu, la indústria del joc d'apostes inverteix molts diners en màrqueting i publicitat.

La publicitat del joc d'apostes, que no es va regular fins al 2021, ha anat molt dirigida a les persones adolescents i joves. Aquesta publicitat ha estat present a tots els mitjans de comunicació, tant als tradicionals (televisió i ràdio) com als d'internet.

Durant anys, la indústria del joc d'apostes ha utilitzat diverses estratègies per donar al joc una imatge relacionada amb l'èxit i el glamur, per fer-lo més atractiu i desitjable. Una de les estratègies més utilitzades ha estat fer publicitat amb persones conegudes del món de l'esport. Amb aquesta tècnica es connecta amb la població jove i es contribueix a fer "normal" la conducta de joc. Aquest fet incrementa la confiança en el joc i fa que els riscos que comporta es detectin menys.

El màrqueting i la publicitat del joc d'apostes inclouen des de les apostes esportives fins al bingo, la ruleta, el pòquer, etc. S'utilitzen bonificacions de benvinguda i promocions atractives per a la població jove, fet que permet captar nova clientela perquè es familiaritza amb el joc a cost zero.

La publicitat del joc d'apostes es va regular el 2021 a Espanya. Des d'aleshores, no es poden veure anuncis en horari infantil, no es poden oferir bons de benvinguda a noves persones jugadores i els anuncis que es fan han de complir el principi de responsabilitat social i de joc segur.

EN QUÈ S'ASSEMBLEN**ELS JOCS D'APOSTES****I ELS VIDEOJOC?**

Els dissenyadors i les dissenyadores de videojocs hi poden incloure certes característiques per tal que la persona jugadora estigui més temps jugant i es gastí més diners. Una similitud entre els jocs simulats i els jocs d'apostes són les caixes botí, és a dir, paquets amb articles per utilitzar al videojoc (caixes o cromos) amb contingut aleatori. Aquestes caixes botí es compren directament amb moneda real o virtual, o són recompenses que s'obtenen durant les partides. Com hem vist, el resultat aleatori és una de les característiques del poder addictiu dels jocs d'atzar.

Cal destacar que els videojocs usen el sistema PEGI, un mecanisme d'autoregulació dissenyat per la indústria per dotar els seus productes d'informació orientativa sobre l'edat adequada per utilitzar-los i sobre el contingut que ofereixen.

Figura 1. Si el videojoc conté aquest pictograma, significa que conté elements que fomenten els jocs d'atzar.

QUÈ HI PODEM FER COM A FAMÍLIA?

S'ha demostrat que la família té un paper fonamental a l'hora de prevenir i revertir conductes que es poden considerar de risc. A continuació s'ofereixen algunes recomanacions generals:

- Mantenir la comunicació familiar amb naturalitat, confiança i proximitat, i passar temps de qualitat amb la família.
- Fomentar un lleure saludable i estimulants.
- Reforçar l'entorn social de seguretat.
- Resoldre i gestionar els conflictes.
- Treballar l'autoestima i l'autoconeixement, l'empatia, la gestió de les emocions, la responsabilitat i l'autonomia.
- Conèixer l'entorn, les aficions i les amistats del fill o la filla.
- Buscar ajuda professional davant de senyals de conductes de risc.

ALTRES RECOMANACIONS EN RELACIÓ AMB EL JOC D'APOSTES:

- Ser un model a seguir pel que fa a les nostres actituds davant el joc d'atzar; es tracta de predicar amb l'exemple.
- No treure importància al joc d'apostes i al fet de jugar-hi.
- No fomentar o promocionar el joc d'atzar.
- Observar, supervisar i parar atenció per detectar qualsevol problema o indicador, i actuar com més aviat millor.
- Parlar del tema, des de l'empatia i la calma, especialment si s'han detectat problemes o interès en l'àmbit del joc.
- Transmetre desaprovació envers el joc.
- Desmuntar mites o idees errònies sobre els jocs d'atzar.

DETECCIÓ

COMI PODEM DETECTAR SI EL NOSTRE FILL O FILLA JUGA A JOCS D'APOSTES?

Cal parar molta atenció en el nostre fill o filla si:

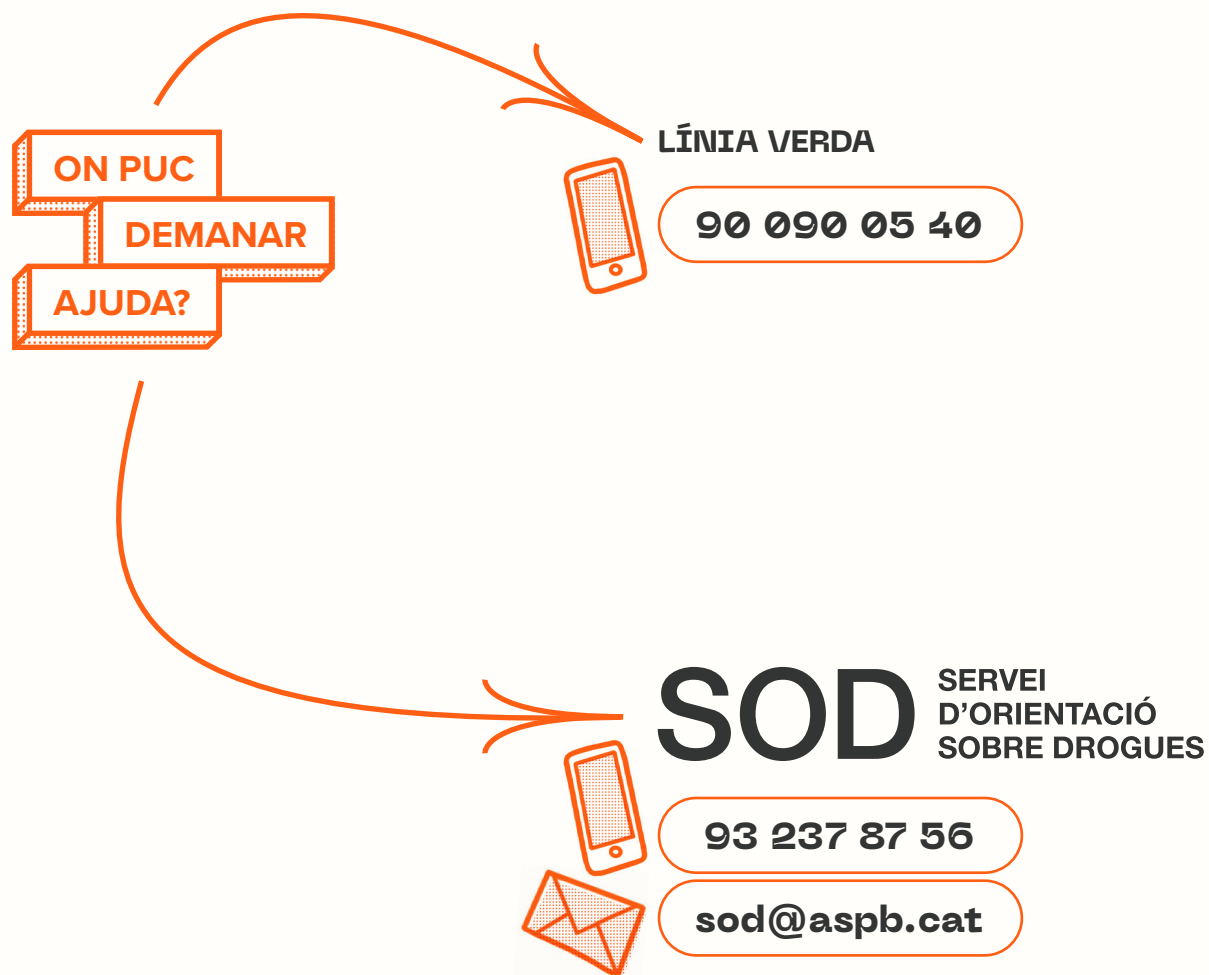
- Es produeixen petits robatoris en el context familiar o demana diners sense explicar ben bé per a què són.
- Presumeix dels seus coneixements envers els jocs d'atzar i de les seves habilitats per guanyar diners.
- Menteix o dona excuses poc creïbles quan se li pregunta sobre els diners o quan apareix amb coses que no pot adquirir tenint en compte el seu poder adquisitiu.

Hi ha altres senyals més generals que poden donar peu a interpretar que té dificultats en altres àmbits no necessàriament relacionats amb els jocs d'atzar, com per exemple els següents:

- Abandonament de la relació amb les “amistats de sempre” i el fet que deixi de fer les coses amb les quals gaudia anteriorment.
- Canvis en el rendiment escolar, desmotivació en els estudis, retards i absentisme, i expulsions temporals de l'institut.
- Pèrdua d'interès envers l'esport o altres activitats extraescolars.
- Estat d'ànim oscil·lant i irritabilitat.
- Canvis importants en la rutina, és a dir, que passi molt de temps a la seva habitació o, tot el contrari, que estigui fora de casa molt més que abans.

Potser descobrim que el nostre fill o filla ha jugat a jocs d'atzar. Això no vol dir necessàriament que tingui un problema important. Ara bé, caldrà exposar els riscos, rebatre idees errònies i ajudar-lo o ajudar-la a trobar activitats alternatives al joc. Amb afecte, però amb fermesa.

Servei d'informació i orientació telefònica al qual es pot adreçar qualsevol persona que vulgui fer una consulta relacionada amb les drogues i les addiccions.

Horari d'atenció: els 365 dies de l'any, les 24 hores.

Web: https://drogues.gencat.cat/ca/ciutadania/busqueu_ajuda/linia-verda/index.html

Assessorament i atenció a adolescents i joves fins a 21 anys consumidors de drogues i/o amb un ús problemàtic de les tecnologies, i a les seves famílies

On són: Mallorca, 221, 7è 2a 08008 Barcelona

Horari d'atenció: Dilluns a dijous: de 9 a 21 h.
Divendres: de 9 a 20 h

Bus: 7, 20, 54, 58, 63, 64, 66, 67, H10, V15

Metro: L5 L3 Diagonal

FGC: L6, L7, S1, S2 Provença

Web: <http://www.aspb.cat/arees/drogodependencies/tractament-a-adolescents-i-joves/>

